

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**



Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ І ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА

Рівень освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Професійна освіта. Цифрові технології»
Спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від 28 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Теорія виховання і громадянська освіта
Викладач (-і)	Канд.пед. наук. доцент Єгорова Інга Вячеславівна
Контактний телефон викладача	0970 500-74-07
Е-mail викладача	inha.yehorova@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС –3 (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Обговорення індивідуально вибраних студентом питань з тематики лекційного курсу та самостійної роботи

2. Анотація до навчальної дисципліни

Громадянська освіта – це спеціалізована систематична підготовка молоді до суспільного життя в умовах демократії. Тому курс охоплює структурні характеристики сучасного суспільства, аналіз суспільних відносин і соціальних норм. У ньому розкрито сутність демократії, різноманітність уявлень про неї та еволюцію її форм.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета: оволодіння молодими студентами знаннями про суспільство та навичками демократичного громадянства (англ. – citizenship), необхідними для його розбудови нашої держави. Це стосується не лише політичної активності молоді, а й усвідомлення нею власної ролі та значення в житті суспільства, а також поведінкової діяльності відповідно до власних переконань і цінностей. всебічній підготовці молоді до життя в багатовимірному, полікультурному, швидкоплинному світі, що дедалі більше глобалізується. Україна є складовою цього процесу і не може відсторонити своїх громадян від загальносвітових тенденцій. Тому одним із найважливіших завдань сучасної педагогіки є адаптація молоді до реалій сьогодення, розуміння нею свого місця в цьому бурхливому житті, соціалізація особистості різноманітними засобами, зокрема засобами курсу « Теорія виховання і громадянська освіта». **Цілі курсу :** формування ціннісних установок особистості щодо загальнолюдських моральних норм, громадянських цінностей і ставлень, глибоке світоглядне розуміння гуманізму як первинної субстанції людських стосунків у суспільному житті, формування активної життєвої позиції, демократичного світосприйняття.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 11. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 2. Здатність забезпечити формування у здобувачів освіти цінностей громадянськості і демократії.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Уміти використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності, приймати рішення на підставі релевантних даних та сформованих ціннісних орієнтирів.

ПРН 2. Володіти інформацією чинних нормативно-правових документів, законодавства, галузевих стандартів професійної діяльності в установах, на виробництвах, організаціях галузі/сфери (відповідно до спеціалізації).

ПРН 8. Самостійно планувати й організувати власну професійну діяльність і діяльність здобувачів освіти і підлеглих.

ПРН 14. Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та саморозвитку здобувачів освіти.

ПРН 20 Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс	Нормативний / вибірковий
3	015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)	другий	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	заняття	сам.робота
Тема 1. Предмет і завдання курсу громадянської освіти Предмет і концептуальні засади курсу. Концептуальні підходи до змісту громадянської освіти . Місце і роль громадянської освіти в системі освіти України . Психолого-педагогічні і філософські засади курсу .	2		4
Тема 2. Громадянське суспільство Ідея громадянського суспільства та еволюція уявлень про нього Сутність і структура громадянського суспільства	2		4

Розвиток громадянського суспільства в Україні Місьцеве самоврядування і державна влада Роль засобів масової інформації у функціонуванні громадянського суспільства			
Тема 3. Методи і технології навчання громадянської освіти Методи розвитку навчальних компетентностей нижчого рівня . Технології розвитку навчальних компетентностей вищого рівня Метод проектів	2		4
Тема 4. Засоби навчання громадянської освіти міжпредметні зв'язки громадянської освіти. Класифікація засобів навчання та їх використання у навчальному процесі. Міжпредметні зв'язки у навчанні громадянської освіти.	2		4
Тема 5. Методика формування громадянознавчих понять. Громадянознавчі поняття: структура і способи визначення . Технологічні засади та наукові підходи до формування понять. Способи формування громадянознавчих понять	2		4
Тема 6. Форми організації навчання курсу «Громадянська освіта» Поняття про форми організації навчання. Урок як основна форма навчання громадянської освіти . Інтерактивні форми уроків.	2		4
Тема 1. Предмет і концептуальні засади курсу		2	4

Тема 2. Структурні характеристики сучасного суспільства		2	4
Тема 3 Суспільні відносини, соціальні норми у сучасному суспільстві».		2	4
Тема 4.Громадянин і суспільство		2	4
Тема 5.Інформаційно-комунікаційні технології у викладанні громадянської освіти		2	4
Тема 6. Формування громадянської компетентності особистості.		2	4
Тема 7. Діагностика та оцінювання навчальних досягнень учнів.		2	4
Тема 8. Школа як демократична спільнота		2	4
Тема 9. Забезпечення інклюзивного підходу при викладанні громадянської освіти		2	4
ЗАГ:	12	18	60
6. Система оцінювання курсу			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Поточний контроль 25 (усне та письмове оцінювання) Тести 10 Контрольна робота 5 Самостійна робота 10		
Загальна система оцінювання курсу	50 - у сумі максимальна кількість балів Залікова робота – 50 балів Всього 100 балів		
Вимоги до письмової роботи	Екзаменаційна робота, питання якої охоплюють всі розділи дисципліни. Максимальна кількість балів – 50.		
Практичні заняття	Оцінюються по п'ятибальній системі		
Умови допуску до підсумкового контролю	Умови допуску до підсумкового контролю(Екзамен)передбачають виконання студентом навчальної програми курсу з обов'язковим виконанням її складових(відвідування занять та підготовка до різних форм їх проведення. Мінімальна кількість балів для допуску до заліку – 25 балів.		
Підсумковий контроль	форма контролю:екзамен; форма здачі: письмове тестування (50 завдань); структура завдання: 4 варіанти з однією правильною відповіддю, яка оцінюється в 1 бал.		
7. Політика курсу			
Академічна доброчесність	Загальні морально-етичні принципи та правила поведінки осіб, що навчаються та працюють в університеті визначаються		

	<p>Кодексом честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».</p> <p>Внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості освітнього процесу визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника</p> <p>https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»</p> <p>https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf Відпрацювання занять відбувається у системі d-learn.</p> <p>URL: https://d-learn.pnu.edu.ua.</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»</p> <p>https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Діяти відповідно до Положення про розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Нова редакція)</p> <p>https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-OOP.pdf</p>
Додаткові бали	<p>Студент може отримати додаткові бали згідно Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»</p> <p>https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf</p>
Неформальна освіта	<p>Перезарахування результатів неформальної освіти відбувається згідно ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника</p> <p>https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf</p>
8. Рекомендована література	

- 1.Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: *навч.-метод. посіб.* /авторський колектив: Завгородня Т.К., Нагачевська З.І, Савчук Б.П, Стинська В.В., Стражнікова І.В., Єгорова І.В., Ковальчук В.М.,Прокопів Л.М, Салига Н.М./ за заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів/. Івано–Франківськ, 2021. 400 с.
- 2.Бутенко Н.Ю. Комунікативна майстерність викладача: *навч. посіб.* Київ: КНЕУ, 2005. 336 с.
3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: *підручник за модульно-рейтинговою системою навчання* .Рек. МОН., 2-е вид. К. : ЦНЛ, 2018.384 с.
4. Голлоб Р. Зростаємо у демократії : плани уроків для початкового рівня з питань демократичного громадянства та прав людини. Т. 2 / Р. Голлоб, В. Вайдінгер. К. : Основа, 2011. 164 с.
5. Громадянська освіта: методичний посібник для вчителя / С. Позняк, О. Пометун. -К. : Етна-1, 2008. 194 с.
6. Громадянська освіта: теорія і методика навчання : Посіб. для студ. вищих навч. закладів / Т. Асламова, Т. Бакка, В. Бортніков та ін.. К. : Етна-1, 2008. 174 с..
7. Кошолап О. Ф. Громадянське виховання учнівської молоді (історико-педагогічний аспект) / О. Ф. Кошолап, Р. В. Ігнатівська. Вінниця : ВДПУ, 2011. 142 с.
8. Навчаємо демократії : базові матеріали з питань для демократичного громадянства та прав людини для вчителів. Т. 1. К. : Основа, 2011. 164 с.
9. Тхоржевська, Тетяна Дмитрівна. Православне виховання в історії педагогіки України : монографія / Т. Д. Тхоржевська. 2-ге вид. перероб. та доп. К. : Фенікс, 2008. 432 с.
10. Шестопалюк, Олександр Васильович. Розвиток громадянської компетентності майбутніх вчителів : монографія / О. В. Шестопалюк. - Вінниця : Консоль, 2009. - 312 с.
- 11.Якименко С. І. Підготовка майбутнього вчителя до громадянського виховання учнів початкової школи : монографія / С. І. Якименко, І. В. Щербак. К. : Слово, 2011. 240 с.
- 7.Дичківська І.Інноваційні педагогічні технології *підручник* К. : Академвидав, 2015.– 304 с.
- 8.Кондур О. С.Управління якістю освітніх систем в умовах глобалізації: теорія, методика організації, практика *монографія* .Ів.-Франківськ : НАІР, 2018. 488с.
9. Освіта впродовж життя: зарубіжний досвід та національна практика:монографія / За заг. ред. Л. Прокопів, В. Стинської / Авторський колектив: Л. Прокопів,В. Стинська, Г.Білавич, Б. Савчук, І. Єгорова, В. Ковальчук, Ю. Москаленко, О. Гевко,С. Довбенко, Л. Бандура, І Завулічна, М. Олексюк, Т. Паска, С. Юрченко. Івано-Франківськ:НАІР, 2022. 288 с. ISBN 978-617-8011-39-0
10. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014р. [URL:https://docs.dtkr.ua/doc/1556-182](https://docs.dtkr.ua/doc/1556-182)
- 11.Прокопів Л.М. Інноваційні педагогічні технології: *навчально-методичний посібник*. Івано-Франківськ, 2020 .172 с
12. Про освіту: Закон України від 05.09.2017р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
13. Про наукову і науково-технічну діяльність.URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text
14. Чепіль М.М. Актуальні проблеми освіти:*навч.-метод.посібник* Дрогобич: Ред.-вид.відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2012.124 с.
15. Чепіль М.М. Педагогічні технології: *навчальний посібник*. Київ:Альма-матер, 2012. 224 с.
16. Щербань Т. Д. Дистанційна освіта в умовах екстремальної ситуації (на прикладі самоізоляції: березень-травень 2020 року): *наук.видання* Мукачево : РВВ МДУ, 2020. 160 с.

ДОДАТКОВА

- 17.Савчук Б. П., Слюсаренко Н. В., Єгорова І. В. Коучингова модель GROW: сутнісна характеристика і можливості використання в освітньому процесі ЗВО / Збірник наукових праць «Педагогічний альманах» №51 (2022) С.57-63.
DOI: <https://doi.org/10.37915/pa.vi51.350>
- 18.Стражнікова І., Єгорова І. Регіональний аспект проблем сучасної професійно-технічної освіти України в рамках проекту Erasmus+. *Scientific Journal Virtus.-Issue # 30,January,2019, Published since 2014 /Google Scholar; DRJI;Academic Resource Index(ReserchBib) ;Cite Factor (Academic Scientific*

Journals); *Scientific Indexing Services*; *International Innovative Journal Impact Factor (IIJIF)*; С.154-158.

19. Стражнікова І.В., Єгорова І.В., С.Мацола, М.Мацола, О.Ткач. Teacher Education for VET in the Vasyl Stefanyk Precarpathian National University under the Erasmus+ Project ITE-VET Thomas Deissinger, Vera Braun (eds.) Improving teacher education for applied learning in the field of VET Waxmann 2018, Munster • New York. P.211- 231. www.waxmann.com/buch3960

21. Plakhotnik, O., Strazhnikova, I., Yehorova, I., Semchuk, S., Tymchenko, A., Logvinova, Ya., & Kuchai, O. (2022). The Importance of Multimedia for Professional Training of Future Specialists. IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security, 22(9), 43-50. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.9.7> WoS

22. Strazhnikova Inna, Yehorova Inha Theoretical fundamentals of the educational process regionalization in higher education institutions of Ukraine *Людинознавчі студії*. Серія “Педагогіка” Human studies. Series of Pedagogy 11/43 (2020), 39–49

<http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/9107>

<https://doi.org/10.24919/2413-2039.11/43.220435>

23. Savchuk B. P., Yehorova I. V., Fedchyshyn N. O. Formation of emotional intelligence of the future manager of education on the basis of coaching technology *Медична освіта : наук.-практ. журн.* / голов. ред. Н. О. Федчишин. Тернопіль : ТНМУ, 2021. - № 1. - 144 с. С.55-62

<http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/9863>

DOI 10.11603/me.2414-5998.2021.1

Інформаційні ресурси

1. Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти України» (редакція від 4.07. 2005 р.). *Електронний ресурс*. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1013/2005>

2. Наказ МОН України від 20.10.2004 р. № 812 «Про особливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу». *Електронний ресурс*. Режим доступу: www.mon.gov.ua/images/files/osvita/Evrointehraciya/mon_812.doc

3. Наказ МОН України від 29.07.2005 р. № 454 «Про заходи МОН України по реалізації Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні». *Електронний ресурс*. Режим доступу: <http://uazakon.com/document/fpart41/idx41955.htm>

4. <http://agencyzmin.pnu.edu.ua>

5. readbookz.com/books

6. pedagogika.ucoz.ua

7. ukrkniga.org.ua

8. www.refine.org.ua

9. Studentam.net.ua

Єгорова Інга Вячеславівна